

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 12270333
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste ve Ekleri (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/22477 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

İstanbul'un Sultangazi ilçesi, Tarihi Cebeci Köyü (Cebeci Mahallesi) sakinlerinin yaşadığı mağduriyetler kamuoyuna yansımaktadır. Vatandaşlar, bölgede bulunan taş ocaklarından ve buralara bağlı faaliyet gösteren hafriyat kamyonlarından kaynaklanan yoğun toz nedeniyle hava kirliliğine maruz kaldıklarını, bu durumun yaşam kalitelerini ciddi şekilde düşürdüğünü ve sağlıklarını tehdit ettiğini ifade etmektedirler.

Taş ocaklarında gerçekleştirilen dinamit patlatmaları sonucunda atmosfere yayılan büyük toz kütleleri, hava kirliliğine ve solunum yolu hastalıklarına (astım, bronşit vb.) neden olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından kanserojen olarak sınıflandırılan PM2.5 ve PM10 gibi ince partikül maddelerin, solunum yollarına derinlemesine nüfuz ederek akciğer kanseri, kalp-damar hastalıkları ve erken ölümlere yol açabildiği bilinmektedir. Patlamalar ayrıca, deprem riski taşıyan binalarda yapısal hasar yaratmakta ve gürültü kirliliğine neden olmaktadır. Bu duruma ek olarak, taş ocakları genişleyerek mahalledeki evlere çok yakın noktalara kadar ulaşmıştır. Bu nedenle mahallede bulunan park gibi kamusal alanlar kullanılamaz hale gelmiştir. Ayrıca mahalle sakinleri sıcak havalarda dahi camlarını açamaz durumdadırlar.

2016 yılında, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliği'nin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında bölge "koruma bölgesi" ilan edilmiş, bu kapsamda üç adet hava kirliliği izleme istasyonu kurulmuştur. 2018'de de Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı tarafından bir rehabilitasyon çalışması başlatılarak toz önleyici ağaç dikimi yapılacağı duyurulmuştur. Ancak, bu önlemlerin ne kadar uygulandığı ve etkili olduğu belirsizdir zira o günden bugüne vatandaşlarımızın mağduriyetleri giderilmemiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Sultangazi Cebeci Mahallesi'nde bulunan taş ocaklarının faaliyetlerine karşı vatandaşlarımızdan Bakanlığınıza ulaşan şikayetler nelerdir? Bu konuda Bakanlığınızca güncel olarak atılan adımlar nelerdir? Hava kalitesi izleme istasyonu kurulumu haricinde hangi adımlar atılmıştır?
- 2- Bölgede bulunan hava kalitesi izleme istasyonlarında PM10 ve PM2.5 gibi ince partikül madde ölçümleri yapılmakta mıdır? Eğer yapılıyorsa, bu ölçümler DSÖ standartlarına uygun olarak değerlendirilmekte midir? Bölgede yaşayan vatandaşlar, hava kalitesi verilerine anlık ve şeffaf bir şekilde ulaşabilmekte midir?
- 3- Hava kalitesi ölçümlerinde DSÖ standartlarını aşan partikül madde değerleri tespit edildiğinde Bakanlığınız tarafından ne tür önlemler alınmaktadır? Bu kapsamda Cebeci Mahallesi'ne yönelik bugüne kadar hangi işlemler yapılmıştır?
- 4- Bölgedeki taş ocaklarına bağlı olarak faaliyet gösteren hafriyat kamyonlarının kontrolüne yönelik denetimler yapılmakta mıdır? Bu kamyonların neden olduğu toz ve kirliliği azaltmaya yönelik bir düzenleme planlanmakta mıdır?

- 5- Cebeci Köyü'ndeki taş ocaklarının faaliyetleri, köy halkının sağlığı, tarımsal üretim ve yerel su kaynakları üzerinde ne gibi olumsuz etkiler yaratmaktadır?
- 6- Bahse konu bölgeye rehabilitasyon çalışmaları kapsamında 2018 yılından günümüze ne kadar ağaç dikilmiştir?
- 7- Taş ocaklarının çevresel ve sağlık etkilerini incelemek amacıyla Sağlık Bakanlığı ile ortak bir çalışma yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
- 8- Bölgede taş ocaklarının neden olduğu çevresel ve sağlık etkilerini azaltmak ve mahalleyi yaşanabilir hale getirmek için Bakanlığınız tarafından planlanan güncel herhangi bir çalışma bulunmakta mıdır?

CEVAPLAR

Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında başlamıştır. 2005 yılında SO₂ ve PM₁₀ parametreleri ülkemizin çeşitli illerinde 36 Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile izlenmekte iken ilerleyen yıllarda istasyon yer ve durumuna dayanarak SO₂ ve PM₁₀ parametreleri yanında CO, NO_x ve O₃ parametreleri de izlenmeye başlanmıştır.

Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı bugün itibariyle 81 ilimizde 382 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu'na ulaşmış olup; şu an itibariyle tüm illerimizde hava kalitesi 7/24 izlenmekte olup, istasyonlara ait ölçüm sonuçlarına anlık olarak www.havaizleme.gov.tr web adresi ve Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden kamuoyu bilgisine sunulmaktadır.

2008 yılında Avrupa Birliği (AB) uyum sürecinde hazırlanan ve 96/62/EC, 99/30/EC, 2000/69/EC, 2002/3/EC, 2004/107/EC direktiflerinin ulusal mevzuata aktarılması sonucu Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği 06.06.2008 tarih ve 26798 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik ile birlikte 2008 yılından beri hava kalitesi sınır değerleri kademeli olarak azaltılmış olup, 2023 yılı itibariyle tüm kirletici parametrelerde AB sınır değerleri kullanılmaktadır.

Bakanlığımızca Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nde belirtilen sınır değerlere göre değerlendirme yapılmaktadır.

İstanbul İli'nin Sultangazi İlçesi sınırları içerisinde yer alan Cebeci Mahallesi'ndeki taş ocakları ile ilgili olarak gürültü, toz, patlatmadan kaynaklı titreşim gibi konularda şikayetler gelmektedir. İstanbul İli'nin Sultangazi İlçesi'ne bağlı Cebeci Mevkii'nde toplam 16 (onaltı) adet taş ocağı daha önce faaliyette iken 1 Ağustos 2018 tarihli ve 30496 sayılı Resmi Gazete ile "Cebeci Maden Bölgesi" ilan edilerek maden ruhsatları birleştirilmiş olup, Kuzey Ocak ve Güney Ocak olarak iki ruhsatta birleştirilmiştir. Söz konusu bölgede aktif olarak Kuzey Cebeci Madencilik Sanayi Ticaret A.Ş. ve Güney Cebeci Madencilik San. ve Tic. A.Ş. olmak üzere iki ana firma ve beton santralleri bulunmaktadır.

Güney Cebeci Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'ne ve Kuzey Cebeci Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'ne ait sahada Bakanlığımızdan akredite laboratuvarlarca hava imisyon (Çöken toz ve PM₁₀) ölçümü, patlatmadan kaynaklı titreşim ölçümü ve akustik gürültü ölçümü

yapılmıştır. İstanbul Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından incelenen ölçüm sonuçları mevzuatta belirlenen sınır değerleri sağlamaktadır.

Sultangazi İlçesi'ne bağlı Cebeci Mahallesi'nden Selçuklu Bulvarı'na açılan nakliye yolunun yoğun toz oluşuna neden olabileceği İstanbul Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından görülmüştür. Bununla ilgili nakliye güzergahının değiştirileceği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) kararının bulunduğu, Cebeci Maden Bölgesi'nden nakliyenin tek bir noktadan yapılacağı bildirilmiş olup, nakliye yol çalışmaları devam etmektedir. Söz konusu nakliye yolunun tamamlanmasından sonra Maden Bölgesi'nden çıkan bütün araçlar Kuzey Marmara Otoyoluna yönlendirilecek ve tek çıkış noktası burası olacaktır. Yolun tamamlanması ile Cebeci Mahallesi Selçuklu Bulvarı'na çıkan nakliye yolu ulaşımına kapatılacaktır.

Cebeci Maden Bölgesi'nde İstanbul Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından yapılan incelemelerde kapatılan maden ocaklarının hafriyat toprağı ile doldurulduğu, hafriyat topraklarının basamaklandırıldığı, basamaklandırılan 271000 m2 alana 6900 adet fidan dikiminin gerçekleştirildiği görülmüştür. Ayrıca Maden Bölgesi etrafında kısmi olarak sütre yapıları (saha içerisindeki kuşaklama yolları ile ruhsat sınır arasında kalan ağaçlık alan) oluşturulmuş olup, bu alanlarda da ayrıca ağaç dikim çalışmalarının yapıldığı görülmüş ayrıca sahanın bazı kısımlarında sütre yapısı ve kuşaklama yolu ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Cebeci Maden Bölgesi'nde bulunan işletmelerde alan kaynaklı toz oluşumu mevcuttur. Tozumayı önlemek amacıyla, işletmede bunkerlerin üstlerinin kapatıldığı, pulverize sulama sisteminin mevcut olduğu, yolların sulanması için arazöz bulunduğu 27.12.2024 tarihli İstanbul Valiliği Tespit Raporu ile tespit edilmiştir.

Ayrıca, Bakanlığımızdan akredite laboratuvarlarca 15.10.2024- 15.12.2024 tarihleri arasında 4 noktada hava imisyon (Çöken toz ve PM10) ölçümü, 16.12.2024 tarihinde patlatmadan kaynaklı titreşim ölçümü ve 17.10.2024 tarihinde akustik gürültü ölçümü yapılmıştır. İstanbul Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından yapılan incelemede ölçüm sonuçları mevzuatta belirlenen sınır değerleri sağlamaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun Denetim, Bilgi Verme ve Denetim Yükümlülüğü başlıklı 12. maddesinde "Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; İl Özel İdareleri'ne, çevre denetim birimlerini kuran Belediye Başkanlıkları'na, Denizcilik Müsteşarlığına, Türkiye Çevre Ajansına, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına ve Sahil Güvenlik Komutanlığına (...) devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır." hükmü kapsamında Bakanlığımızca Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Yetki Devri (2008/6) Genelgesi ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı'na yetki devri verilmiş olup, bu konudaki denetimler ilgili Belediye Başkanlığınca yürütülmektedir.